

Ἐνημερωτικὸν Γράμμα

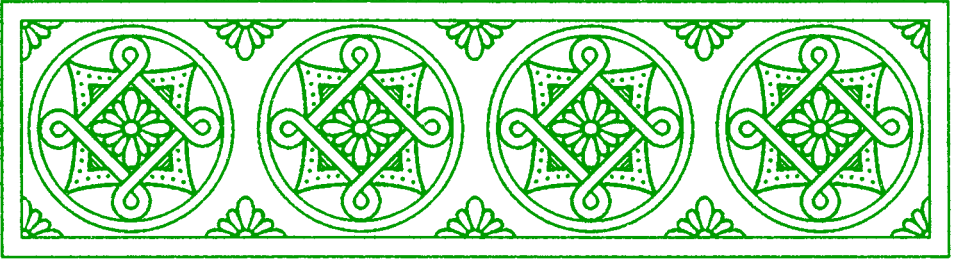
Περὶ τὴν Ἐκκλησιολογικὴν Ταυτότητα
τῶν Ὀρθοδόξων Ἐνισταμένων
κατὰ τῆς Παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ

*ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Ὡρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανοῦ
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων*

- ◆ Εἰσαγωγή .
- Α'.** Ἔγερσις σοβαρωτάτου θέματος.
- Β'.** Βασικαὶ Ἐκκλησιολογικαὶ Θέσεις.
- Γ'.** Θεμελιώδεις Ποιμαντικαὶ Ἀρχαί.
- Δ'.** Δογματίζειν καὶ ἀναθεματίζειν ἀμαθῶς.
- Ε'.** Προϋποθέσεις Ὀρθοδόξου Θεολογίας.

Φυλὴ Ἀττικῆς
12η Δεκεμβρίου 1998

Περὶ τὴν Ἐκκλησιολογικὴν Ταυτότητα τῶν Ὀρθοδόξων Ἐνισταμένων κατὰ τῆς Παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ

Εἰσαγωγή

«Τοῖς πᾶσι χρόνος καὶ καιρός,
τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν»,
«καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν»
(Ἐκκλησ. γ' 1 καὶ 7)

ΚΑΤΑ καιρούς, εὐκαιρῶς ἀκαιρῶς, ἐπισήμως καὶ ἀνεπισήμως, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἐνισταμένων, εἰδικώτερον δὲ ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος Αὐτῆς Μητροπολίτης κ. Κυπριανός, πλήττεται ἀπὸ τὰ ἀφιλάδελα καὶ ἀθεολόγητα βελη ἄλλων δικαιοδοσιῶν τοῦ Πατρῖου Ἡμερολογίου ἐν Ἑλλάδι.

Αἱ τοιαῦται ἐπιθέσεις ἀνάγονται σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰ θεμέλια τῆς ἐκκλησιολογικῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924 ἔχει διακόψει κοινωνίαν μὲ τοὺς Οἰκουμενιστάς, εἴτε αὐτοὶ ἀκολουθοῦν τὸ Πάτριον εἴτε τὸ Νέον Ἡμερολόγιον.

Ἀνέκαθεν ἀπεφεύγομεν τὰς βεβιασμένας «ἀπαντήσεις» καὶ «ἀναιρέσεις», μάλιστα δημοσίως, διότι ἡ τακτικὴ αὐτὴ δὲν οἰκοδομεῖ, οὔτε ἀποτελεῖ μίαν συνολικὴν θεολογικὴν πρότασιν-ἀπάντησιν εἰς ὅσα ἐκσφενδονίζονται ἐναντίον μας προχειρῶς καὶ συνθηματολογικῶς.

Θεωροῦμεν ὡς ἰδιαιτέραν εὐλογίαν τοῦ Θείου Παρακλήτου, ὅτι ἐξακολουθοῦμεν νὰ μαθητεύωμεν εἰς τὴν **θεολογίαν** τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ ὄχι εἰς τὴν **λιθοβολίαν** τῶν τριόδων, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εὐθέως εἰς τὴν

ἀλλοτρίωσιν, ἐφ' ὅσον ἀπο-θεολογικοποιεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν καὶ ἐν τέλει ἀπο-εκκλησιοποιεῖ τὸ μέγα Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

ἤδη ὁμως, εὐρισκόμενοι ἀντιμέτωποι μὲ ἀρκετὰ κείμενα ἀντι-ενισταμένων, αἰσθανόμεθα, ὅτι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δημοσιεύσωμεν ἓνα παλαιότερον ἐνδο-συνοδικὸν κείμενόν μας, ἀποβλέποντες κυρίως εἰς ἐκείνους τοὺς καλοπροαιρέτους εὐσεβεῖς, οἱ ὅποιοι τελοῦν ἐν συγχύσει, ἐξ αἰτίας ὅσων διαδραματίζονται εἰς τὰ ὅρια τοῦ Πατρῖου Ἡμερολογίου.

Ἡ ἐπιστολὴ-μελέτη αὐτῆ, μὲ ἐλαχίστας προσθήκας καὶ βελτιώσεις, ἐν συνεχείᾳ προηγουμένων σχετικῶν κειμένων μας(*), ἀποτελεῖ θεμελιῶδες καὶ καταστατικὸν κείμενον τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ὡς ἐγκριθέν ὑπ' Αὐτῆς, κατατίθεται δὲ ὡς συμβολὴ εἰς τὴν ἐμβάθυνσιν καὶ κατανόησιν τῆς ἐκκλησιολογικῆς ταυτότητος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐνισταμένων κατὰ τῆς Παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐὰν προεκάλει ἓνα γόνιμον διάλογον, πρὸς λύσιν καὶ ἄρσιν συσσωρευμένων παρεξηγήσεων, πρεσβείαις τῆς Ὑπερευλογημένης Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

(*) Βλ. ἰδιαίτερος τὰ ἐξῆς δημοσιευμένα ἐπίσημα κείμενά μας: **α.** «Ἐκκλησιολογικαὶ Θέσεις Ὁρθοδόξων Ἐνισταμένων κατὰ τῆς Παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» (1984), **β.** «Ὁ "νόμιμος" χαρακτήρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» (1997), **γ.** «Ἡ θέσις τῶν ἀκρίτων αἰρετικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» (2000).

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΝΙΣΤΑΜΕΝΩΝ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΩΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΦΥΛΗΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 1096

Πρὸς τοὺς
Σεβασμιωτάτους
& Θεοφιλεστάτους Ἀρχιερεῖς
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων

Ἐν Φυλῇ Ἀττικῆς
τῇ 12ῃ Δεκεμβρίου 1998ῳ ἐκ.ἡμ.
Ἁγίου Σπυρίδωνος Τριμυθοῦντος

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ

Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, κατασπαζόμενοι Ὑμᾶς ἐν Χριστῷ τῷ σαρκωθέντι Σωτῆρι ἡμῶν, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Α'

Ἔγερσις σοβαρωτάτου θέματος

1. Σπεύδω διὰ τοῦ παρόντος Ἐνημερωτικοῦ Γράμματος νὰ καταστήσω Ὑμᾶς ἐγκαίρως κοινωνοὺς ὀρισμένων ἀπόψεών μου, ὅπωςδήποτε συνοπτικῶς καὶ ἐν τῇ προοπτικῇ εὐρυτέρας ἐν εὐθέτῳ καιρῷ συζητήσεως ἐν Συνόδῳ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, ἐπὶ ἐνὸς προσφάτως ἐγερθέντος σοβαρωτάτου θέματος.
2. Πρόκειται διὰ τὴν συνοδικὴν ἔγκρισιν τοῦ «Καταστατικοῦ Χάρτου/Κανονισμοῦ» (18.9.1998) τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου (Κιούση) καὶ τήν, δυνάμει πλέον αὐτοῦ, «Συνοδικὴν Καταδίκην καὶ Ἀναθεματισμὸν τῆς αἰρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» (25.9.1998).
3. Τὰ σχετικὰ κείμενα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ «ἐπίσημον δημοσιογραφικὸν ὄργανον» τῆς δικαιοδοσίας ταύτης, τ.ἔ. εἰς

τὸ περιοδικὸν «*Ἐκκλησία Γ.Ο.Χ. Ἑλλάδος*» (ἀριθ. 23/Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1998, σελ. 25-40 καὶ σελ. 45 ἀντιστοίχως), προεκάλεσαν δέ, κυρίως τὸ πρῶτον, δηλαδή ὁ «*Καταστατικὸς Χάρτης/Κανονισμὸς*», ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς.

4. Τὰ κύματα τοῦ ἐγερθέντος κλύδωνος εἶναι σχεδὸν βέβαιον, ὅτι θὰ πλήξουν καὶ τὸ σκάφος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων, ἰδίως εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν εὐσεβῶν μὲν, πλὴν ἐν ἀφελότητι καὶ ιδιωτεία πορευομένων πιστῶν ἡμῶν τέκνων.
5. Ἐνεκα τούτου, ἐκθέτω εἰς τὰς Ἑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ Θεοφιλίας γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀναφερθέντων δύο κειμένων / ἀποφάσεων οὕτως, ὥστε νὰ ὑφίσταται κοινὴ ἀντίληψις διὰ θέματα τοιαύτης καὶ τοσαύτης ἐκκλησιολογικῆς σοβαρότητος καὶ σημασίας, τοιουτοτρόπως δὲ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐνότης μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ νηφαλιότης, ἵνα συνεχίσωμεν ἐργαζόμενοι, χάριτι Κυρίου, θετικῶς καὶ οἰκοδομητικῶς ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.
6. Μία γόνιμος ἐποικοδομητικὴ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐκτιθεμένων ἐν συνεχείᾳ ἐκκλησιολογικῶν ἀπόψεων εἶναι ἀσφαλῶς εὐκταία καὶ ἐπιθυμητὴ, ἐφ' ὅσον θὰ συντελέσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸ νὰ διακρίνωμεν σαφῶς καὶ ἀπλανῶς «*τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον*»¹.
7. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ καὶ πρὸς ἐκτενεστέραν ἀνάπτυξιν τῶν διαλαμβανομένων τῷ παρόντι *Ἐνημερωτικῷ Γράμματι*, συναποστέλλονται καὶ ἕτεραι τρεῖς παλαιότεραι ἐργασίαι ἡμῶν ἐκκλησιολογικοῦ περιεχομένου, αἱ ἐξῆς:
  - α) Ὁ «*νόμιμος*» *χαρακτήρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.*
  - β) *Ἡ θέσις τῶν ἀκρίτων αἵρετικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.*
  - γ) Ὁ *χαρακτήρ τῆς κατακρίσεως τοῦ παπικοῦ ἡμερολογίου.*
8. Τέλος, ὑπενθυμίζω ὅτι σχετικαὶ ἐκκλησιολογικαὶ θέσεις, βασιζόμεναι εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐργασίας, εἶχον παρουσιασθῆ ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τὸν τίτλον: «*Ἡ αἵρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ἡ Πατερικὴ*

στάσις τῶν Ὁρθοδόξων», εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 βιβλίον τῆς «Σειρᾶς Β': Συμβολὴ στὴν Ἀντι-οικουμενιστικὴ Θεολογία» (Ἀθήνα 1998).

* * *

Β' Βασικαὶ Ἐκκλησιολογικαὶ Θέσεις

1. Προκειμένου νὰ κατανοηθοῦν πληρέστερον ὅσα θὰ ἐκτεθοῦν ἐν συνεχείᾳ, ὑπενθυμίζομεν τὰς ἐξῆς Βασικὰς Ἐκκλησιολογικὰς Θέσεις:
  - α. Οἱ ἀποτερισθέντες ἔνεκα τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* καὶ ἐνιστάμενοι Ὁρθόδοξοι τοῦ *Πατρίου Ἡμερολογίου* ἀποτελοῦν τὸ *Ἀκαινοτόμητον Πλήρωμα* τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ συγκροτοῦν, κατὰ τὸν *Μέγαν Βασίλειον*, τὸ «*ὑγιαῖνον μέρος*»² τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.
  - β. Τοῦτο τὸ «*ὑγιαῖνον μέρος*» τῆς Ἐκκλησίας ἔχει βεβαίως πληρότητα ἐν Χριστῷ, ἐκφραζομένην ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἐπομένως δὲ ἐνσαρκώνει ἐν ἑαυτῷ, ὡς ἄλλωστε συμβαίνει καὶ εἰς ἐκάστην Εὐχαριστιακὴν Κοινότητα/Ἐνορίαν, τὴν Μίαν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐφ' ὅσον, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰγνάτιον, «*ὅπου ἂν ᾦ Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκεῖ καὶ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία*»³.
  - γ. Παρὰ ταῦτα, δὲν ἀποτελεῖ τὸ «*ὑγιαῖνον μέρος*» τῶν ἐνισταμένων οὔτε τὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ συνόλῳ Αὐτῆς, ἀλλ' οὔτε ἀκόμη καὶ τὴν Τοπικὴν Ἐκκλησίαν, ἐν προκειμένῳ τῆς Ἑλλάδος, πολλῶ μᾶλλον ἐφ' ὅσον τὸ *Ἀκαινοτόμητον Πλήρωμα* διατελεῖ σήμερον δυστυχῶς ἐν πολυ-διοικήσει, πολυ-διασπάσει καὶ ἀλληλομαχίᾳ.
  - δ. Τὸ «*ὑγιαῖνον μέρος*» κατ' ἀκρίβειαν ἀποτελεῖ μόνον τὸ ἐν ἀποτερίσει καὶ ἐνστάσει ἀκαινοτόμητον τμήμα τῆς Τοπικῆς «*Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ τῆς οὔσης ἐν Ἑλλάδι*», τῆς «*Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ τῆς παροικούσης Ἑλλάδα*»⁴.
2. Ἡ ἀκαινοτόμητος αὕτη καὶ ἐνισταμένη Ὁρθόδοξος Κοινότης

ἐν τῇ Ἑλλάδι ὀφείλει ἐν ἀγάπῃ καὶ ταπεινώσει, πάντοτε δὲ ἐν τῇ προοπτικῇ μιᾶς Ὁρθοδόξου Γενικῆς Συνόδου Ἐνώσεως,

α. νὰ μὴ ἔχη κοινωνίαν μὲ τὸ «νενοσηκός»² μέρος τῆς Ἐκκλησίας·

β. νὰ εὐαισθητοποιήσῃ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Σώματος, διὰ νὰ διακόψουν κοινωνίαν, ὥστε νὰ μὴ νοσήσουν ἐπίσης·

γ. νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν μετάνοιαν/ἴασιν τῶν νοσοῦντων μελῶν, ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἐπιδείνωσις τῆς ἀσθενείας καὶ ἡ τελικὴ ἀποκοπὴ αὐτῶν ἐκ τοῦ Σώματος·

δ. νὰ συμβάλῃ, τέλος, εἰς τὴν σύγκλησιν ἀρμοδίου Συνοδικοῦ Ὁργάνου, πρὸς λήψιν μέτρων μὴ μεταδόσεως τῆς νόσου εἰς ὅλον τὸ Σῶμα.

3. α. Βεβαίως, οἰοσδήποτε «εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβομεν» εὐρίσκεται αὐτομάτως ὑπὸ τὸ βᾶρος τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναθέματος: «ἀνάθεμα ἔστω»⁵.

β. Ἡ κήρυξις ὅμως τοῦ ἀναθέματος δὲν εἶναι ἔργον τῶν ἐπὶ μέρους πιστῶν, ὁ δὲ «τολμῶν» τοιοῦτον τι, κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον, ποιεῖ πράγματα «ἐναντία τοῦ δεσποτικοῦ θανάτου καὶ προλαμβάνει τοῦ Βασιλέως τὴν κρίσιν» καὶ ἀρπάζει «τοσαύτην ἀξίαν», ἀνήκουσαν μόνον εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἀξίους διαδόχους αὐτῶν⁶. ὁ δὲ Ἀββᾶς Βαρσανούφιος προσθέτει χαρακτηριστικῶς: «μὴ τρέχε δὲ σὺ εἰς ἀναθεματισμὸν τινὸς ὄλως», ἀλλὰ μόνον λέγε, «καὶ αὐτὸν τὸν σατανᾶν ἐὰν ἀναθεματίσω, ἐφ' ὅσον ποιῶ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ἐμαυτὸν ἀναθεματίζω»⁷.

γ. Ἐπίσης, τὸ ἀνάθεμα δὲν εἶναι δικαίωμα οὔτε τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Διοικητικῶν Ὁργανισμῶν, τῶν ἐχόντων μὲν προσωρινὴν μορφήν Συνοδικῶν Σωμάτων, μὴ συγκεντρούντων ὅμως ἀπάσας τὰς ἱεροκανονικὰς προϋποθέσεις οὕτως, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐκπροσωπῆται ὑπ' αὐτῶν πλήρως, ἐγκύρως καὶ ἀρμοδίως πρὸς κήρυξιν ἀναθέματος, δικαιώματος καὶ «ἀξίας», τῆς ὁποίας «ἠξιώται» ὁ χορὸς μόνον τῶν Ἀποστόλων «καὶ οἱ κατὰ πᾶσαν ἀκρίβειαν τούτων ὡς ἀληθῶς γεγονότες διάδοχοι, πλήρεις χάριτος καὶ δυνάμεως»⁶.

δ. Πάντως, οὕτως ἢ ἄλλως, αὐτόματος ἐφαρμογὴ προανακηρυχθέντος τυχὸν ἀναθέματος καὶ ταυτόχρονος ἐκκοπῆ ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας δὲν νοεῖται, καθ' ὅσον ἡ Ζ' Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τοῦ «Ὅρου» Αὐτῆς προβλέπει διαδικασίαν κρίσεως πρὸς «καθαίρεσιν» καὶ «ἀφορισμόν», μέσῳ βεβαίως ἀρμοδίου *Συνοδικοῦ Ὁργάνου*:

«Τοὺς οὖν τολμῶντας ἐτέρως φρονεῖν ἢ διδάσκειν ἢ κατὰ τοὺς ἐναγεῖς αἰρετικούς τὰς ἐκκλησιαστικὰς Παραδόσεις ἀθετεῖν καὶ καινοτομίαν τινὰ ἐπινοεῖν..., ἐπισκόπους μὲν ὄντας ἢ κληρικούς καθαριεῖσθαι προστάσσομεν, μονάζοντας δὲ ἢ λαϊκοὺς τῆς κοινωνίας ἀφορίζεσθαι»⁸.

4. α. Κατανοεῖται δὲ ἡ τοιαύτη καὶ τοσαύτη σοβαρότης τοῦ ζητήματος τῆς κηρύξεως ἀναθέματος, ἐπιβάλλουσα ὡς ἐκ τούτου τὴν ὑπαρξίν *Συνοδικοῦ Ὁργάνου* ἀπολύτου καὶ ἀδιαμφισβητήτου ἐκκλησιαστικοῦ κύρους, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, τί ἀπαντοῦν οἱ Ἅγιοι εἰς τὸ καίριον ἐρώτημα, «τί οὖν ἐστὶ ἀνάθεμα;».

β. «Τί οὖν ἐστὶν ὁ λέγεις ἀνάθεμα», διευκρινίζει ὁ Ἱ. Χρυσόστομος, «ἀλλ' ὅτι ἀναθέσθω οὗτος διαβόλω, καὶ μηκέτι χώραν σωτηρίας ἐχέτω, γενέσθω ἀλλότριος ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ;» «τὸ γὰρ ἀνάθεμα παντελῶς τοῦ Χριστοῦ ἀποκόπτει»⁹.

γ. Ὁ Ἅγιος Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως λέγει χαρακτηριστικῶς: «Δεινόν ἐστὶ τὸ ἀνάθεμα, πόρρω τοῦ Θεοῦ βάλλει, καὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν ἐκδιώκει, ἀπάγον εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον»¹⁰.

δ. Τέλος, ὁ μακάριος Κύρου Θεοδώρητος, τὴν ἀποστολικὴν φράσιν «ἦτω ἀνάθεμα»¹¹, ἐρμηνεύει οὕτως, ἐκφράζων ἐπιγραμματικῶς τὸ κοινὸν τῆς Ὁρθοδοξίας φρόνημα: «ἀλλότριος ἔστω τοῦ κοινοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας»¹².

5. α. Ἡ ἄκρα αὕτη σοβαρότης τῶν ἐπιπτώσεων τοῦ ἀναθέματος, ἐν συνδυασμῷ πρῶτον μὲ τὴν ἔλλειψιν σήμερον *Συνοδικοῦ Ὁργάνου*, συγκεντροῦντος ἀπολύτως ἀπάσας τὰς προαναφερθείσας ἱεροκανονικὰς προϋποθέσεις ἀρμοδιότητος πρὸς ἐκφώνησιν τούτου, δεύτερον μὲ τὴν τεραστίαν σύγχυσιν, τὴν ἐπικρατοῦσαν λόγῳ τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* ἐν τοῖς κόλποις τῶν κατὰ τόπους Ἁγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀποτελοῦν

σήμερον μέγα ἀνασταλτικὸν παράγοντα καὶ ἀνυπέρβλητον ἐμπόδιον διὰ μίαν τοιαύτην βαρυσήμαντον καὶ ἐν ταύτῳ ἱστορικὴν ἐνέργειαν.

β. Τὴν ἄποψιν ταύτην τεκμηριώνει ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τὸ λίαν ἀξιοπρόσεκτον γεγονός, καθ' ὃ ὁ Ὅσιος Θεόδωρος Στουδίτης, κατὰ τὴν περίοδον τῶν ταραχῶν τῆς δευτέρας Εἰκονομαχίας, συμβουλεύει τινὰ *«πρεσβύτερον ὑπογράψαντα»* μὲν ἐξ ἀδυναμίας *«κατὰ τῆς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ»*, ἤδη δὲ βαθύτατα μετανοοῦντα, ὅτι ὀφείλει νὰ παύσῃ *«τῆς ἱερουργίας παντάπασιν»* ἐνῶ δὲ ὑπῆρχον τότε Ὁρθόδοξοι Ἱεράρχαι Ὁμολογηταί, βεβαιώνει τὸν πεπτωκότα μὲ ἀπόλυτον τρόπον, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λυθῇ ἀπὸ τῆς ἀργίας ὑπὸ οἰουδήποτε Ἀρχιερέως, *«καὶ τοῦτο ἕως εἰρήνης τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, ἐν ἧ τηνικαῦτα (τότε) κρίσει συνοδικῇ ὡς δέον πᾶν ὀτιοῦν τῶν τοιούτων κανονισθῆσεται καὶ κρίσιν ἕξει θεόσηφον»¹³.*

6. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὰς προϋποθέσεις τοῦ Συνοδικοῦ Ὁργάνου αὗται κυρίως εἶναι αἱ ἑξῆς:

α. ἡ βαθεῖα αὐτοσυνειδησία, ὅτι ἐκροσωπεῖ κανονικῶς, πλήρως καὶ ἀπολύτως τὴν Μίαν Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐνεργεῖ ἐξ ὀνόματος Αὐτῆς:

β. ἡ δυνατότης νὰ ἐγκαλέσῃ τοὺς *«εὐαγγελιζομένους παρ' ὃ παρελάβομεν»*, τ.ἔ. νὰ καλέσῃ καὶ κρίνῃ αὐτούς, τηροῦν ἀπαρασαλεύτως τὴν παγιωθεῖσαν Συνοδικὴν Διαδικασίαν καὶ ἔχον ὡς κριτήριον τὴν Θεολογικὴν καὶ Κανονικὴν Παράδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας:

γ. τὸ ὑψιστον κῦρος νὰ καθαιρέσῃ, ἐν περιπτώσει ἀμετανοησίας, νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τῶν Θρόνων τοὺς κακοδόξους καὶ τέλος νὰ ἀναθεματίσῃ αὐτούς.

◆ Τοιοῦτον ὅμως Συνοδικὸν Ὁργανον, μὲ τοιαύτας μεγάλας δυνατότητας καὶ εὐρείαν δικαιοδοσίαν, τοῦλάχιστον σήμερον, δὲν ὑφίσταται· πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ὅμως ταύτην ἐργάζεται ἀόκνως καὶ φρονίμως τὸ ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς Ἐνιστάμενον Πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

7. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν τεραστίαν σύγχυσιν λόγῳ τοῦ

Οικουμενισμοῦ, θα πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται αἱ ἀδιάκριτοι γενικεύσεις ἐξ ἀκρίτου ζηλωτισμοῦ καὶ νὰ μὴ λησμονῆται ποτέ, ὅτι αἱ Τοπικαὶ Ἐκκλησίαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθοῦν σήμερον ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ὡς οἰκουμενιστικά, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι μόνον ἐν μικρὸν μέρος αὐτῶν συγκροτεῖται ἀπὸ ὄντως καὶ ἀληθεῖα *Οἰκουμενιστάς*, ἢ δὲ συντριπτικὴ πλειοψηφία, ἔστω καὶ σιωπῶσα, εἶναι ἀντι-οικουμενιστικὴ, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὅτι οὐδεμία Τοπικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐκήρυξε συνοδικῶς, ἀλλ' οὔτε καὶ πανορθοδόξως διεκηρύχθη ποτέ, τὸ κύριον δόγμα τοῦ *Οἰκουμεισμοῦ*, ὡς πιστευτέα καὶ ἀναγκαῖα διὰ τὴν σωτηρίαν διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

8. Ἡ θέσις αὕτη ἔχει ἰσχυρὰν πατερικὴν θεμελίωσιν, τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου Στουδίτου, ὑποστηρίζοντος ἀποφαντικῶς, ὅτι τοῦ μητροπολίτου πίπτοντος εἰς αἵρεσιν, δὲν θεωροῦνται αὐτομάτως καὶ ἀδιακρίτως ἅπαντες οἱ κοινωνοῦντες ἀμέσως ἢ ἐμμέσως αὐτῷ ὡς αἰρετικοί, παρὰ βεβαίως τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τῆς στάσεως αὐτῆς, ἐφ' ὅσον μάλιστα εἶναι ἐνσυνείδητος, «τὸ φοβερὸν τῆς σιωπῆς κρίμα ἐφ' ἑαυτοῦς ἐπισπῶνται»¹⁴.
9. Τούτων δοθέντων, μὲ ἄκραν βεβαίως συντομίαν, θὰ ἀπέμενεν ἢ δυνατότης, μαρτυρουμένη ἄλλωστε ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, νὰ ἀναθεματισθοῦν καὶ ἐλεγχθοῦν μόνον τὰ αἰρετικὰ δόγματα (*ἀνάθεμα δοξασίας*), ὅχι δὲ καὶ οἱ φορεῖς αὐτῶν (*ἀνάθεμα προσωπικόν*), προκειμένου νὰ προφυλαχθῇ ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου¹⁵ καὶ νὰ μὴ παρασυρθῇ τὸ ποίμνιον ἡμῶν ὑπὸ τῆς λύμης τῆς κακοδοξίας.
  - α. Ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος, κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον, «ἐν δυσὶ μόνοις τόποις, τὴν φωνὴν ταύτην ἐξ ἀνάγκης φαίνεται εἰπὼν, οὐχ ὀριστικῶ δὲ προσώπῳ ταύτην ἐπήγαγεν, ἐν μὲν τῇ πρὸς Κορινθίους εἰπὼν “εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔστω ἀνάθεμα” καὶ [ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας] “εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεταί παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω”»¹⁶.
  - β. Ὁ δὲ Χρυσορρήμων συμβουλεύει τὰ ἐξῆς: «Τὰ γὰρ αἰρετικὰ δόγματα, τὰ παρ' ὧν παρελάβομεν, ἀναθεματίζουσιν χρῆ, καὶ τὰ ἀσεβῆ δόγματα ἐλέγχειν, πᾶσαν δὲ φειδῶ ἀνθρώπων ποιεῖσθαι, καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας»¹⁷.

10. α. Τοῦτο ὅμως, ἦτοι ὁ μὴ *προσωπικὸς ἀναθεματισμὸς*, ἤδη γίνεται συνεχῶς, ἐφ' ὅσον πᾶσα ὑφ' ἡμῶν κηρυττομένη ὀρθόδοξος κατὰ πάντα ἄποψις περὶ Ἐκκλησίας, ἐν τῇ πράξει δὲ διὰ τῆς *Ἀποτειχίσεως*, ἀλλὰ καὶ γραπτῶς καὶ προφορικῶς, πᾶσαν αἰρετικὴν /οἰκουμενιστικὴν ἀσεβείαν *δυνάμει ἀναθεματίζει*.

β. Ἡ θέσις αὕτη ἀπορρέει ἀμέσως καὶ σαφῶς ἐκ τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἀποφαινομένου, ὅτι *«πᾶς ὀρθοδοξῶν κατὰ πάντα, πάντα αἰρετικὸν δυνάμει, κἂν οὐ ῥήματι, ἀναθεματίζει»¹⁸*.

* * *

Γ'

Θεμελιώδεις Ποιμαντικαὶ Ἀρχαὶ

1. Ἐστὼ ὅμως καὶ ἐὰν δὲν ἐθεωρεῖτο ἐπαρκῆς ποιμαντικῶς ὁ ἤδη ἐφαρμοζόμενος *δυνάμει ἀναθεματισμὸς*, δέον ὅπως ἀποφευχθῆ, τοῦλάχιστον πρὸς τὸ παρόν, μία τυχὸν ἄμεσος καὶ ῥητὴ κήρυξις ἀναθέματος, στρεφομένη μόνον κατὰ τοῦ αἰρετικοῦ καὶ ἀσεβοῦς δόγματος (*ἀνάθεμα δοξασίας*), ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς ποιμνιον δὲν διέρχεται ἄμεσον κίνδυνον νὰ παρασυρθῆ ἀπὸ τὴν κακοδοξίαν τῆς οἰκουμενιστικῆς Καινοτομίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τοὺς ἐξῆς δύο σοβαροὺς ποιμαντικὸς λόγους.

2. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ *«ὕγιαῖνον μέρος»*, δηλαδὴ τὸ ποιμνιον ἡμῶν.

α. Ἡ ἔλλειψις βαθείας γνώσεως τόσο τῆς *Πατερικῆς καὶ Συνοδικῆς Διδασκαλίας* τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς πολυμόρφου οἰκουμενιστικῆς κακοδοξίας, ἐκ μέρους γενικῶς τῶν εὐσεβῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ἄκριτος ζῆλος αὐτῶν, θὰ προκαλέσῃ εἰς αὐτοὺς σύγχυσις, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ διαθέτουν τὰ κριτήρια νὰ διακρίνουν μεταξὺ *προσωπικοῦ ἀναθέματος* καὶ *ἀναθέματος δοξασίας*, ὡς ἐπίσης νὰ διακρίνουν μεταξὺ *πραγματικοῦ* καὶ *μὴ πραγματικοῦ Οἰκουμενιστοῦ*, ἐφ' ὅσον πάντα ταῦτα ἐν τῇ ἀπλοϊκότητι αὐτῶν συμφύρονται ἀδιακρίτως καὶ ταυτίζονται.

β. Ἡ σύγχυσις αὐτῆ τῶν ἀσθενῶν τῆ συνειδήσει εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ ἐπιτείνῃ καὶ πολλαπλασιάσῃ τὰς διαιρέσεις καὶ τὰ σχίσματα εἰς τὸ «*ὑγιαῖνον μέρος*» τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, δὲν θὰ ἀργήσῃ δὲ νὰ λειτουργήσῃ καὶ ἀναδρομικῶς, μὲ ἀπροβλέπτους συνεπειάς, ἐφ' ὅσον θὰ θεωρηθοῦν ὡς ὑποπίπτοντες εἰς τὸ ἀνάθεμα οἰκείοι καὶ συγγενεῖς προαπελθόντες, ὡς καὶ προσωπικότητες ἐγνωσμένης ἀγιότητος, κοιμηθεῖσαι ὁμως, κρίμασιν οἷς οἶδε μόνον ὁ Κύριος ἡμῶν, ἐν τῇ *Καινοτομίᾳ*.

γ. Πάντως ὑφίσταται καὶ μία πνευματικὴ λύσις διὰ τὴν δυσκολίαν τῶν πιστῶν, ὅταν πιέζονται ἀπὸ ὑπερ-ζηλωτὰς νὰ ἀναθεματίσουν τινά, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὀρθοδοξίας αὐτῶν, ὅποτε δύνανται νὰ εἶπουν ἐλαφρῶς παρηλλαγμένα τὰ συμβουλευόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου: «*Ἀδελφέ, τὸ ἀναθεματίσαι φαίνεται μοι εἰς κατάκριμα· τοῦτο δὲ λέγω σοι: πλὴν τῆς Πίστεως τῶν Ἁγίων Πατέρων, ἄλλην οὐ γινώσκω· καὶ ὁ παρὰ ταύτην φρονῶν, ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἀνάθεμα*»¹⁹.

3. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ «*νενοσηκὸς*» μέρος τοῦ Σώματος.

α. Ἡ ἔλλειψις ἐπίσης πνευματικῆς γνώσεως καὶ διακρίσεως ἐκ μέρους τῶν κοινωνούντων μετὰ τῶν ἐν καινοτομίᾳ μὲν καὶ αἰρέσει, πλὴν ἀκρίτων εἰσέτι ἀδελφῶν ἡμῶν, θὰ συνετέλει, ἅμα τῇ διακηρύξει ἀναθέματος κατὰ τοῦ αἰρετικοῦ δόγματος (*ἀνάθεμα δοξασίας*), εἰς τὴν τελείαν ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν ἐκ τοῦ «*ὑγιαίνοντος μέρους*» τῆς Ἐκκλησίας· περαιτέρω, θὰ ὑψωνεν ἐν τεῖχος ἀδιαπέραστον μετὰ αὐτῶν καὶ ἡμῶν, οὕτω δὲ θὰ καταστρέφετο ὀλοσχερῶς ἡ ἱεραποστολικὴ διάστασις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐνστάσεως καὶ θὰ ἀπώλλυτο πᾶσα ἐλπίς μεταστροφῆς αὐτῶν εἰς τὴν *Ἀκαινοτόμητον Πίστιν*.

β. Σημειωθήτω, ὅτι ἡ ἄχρι τοῦδε φιλάδελφος σχέσις καὶ συγκαταβατικὴ συνδιαγωγή μετ' αὐτῶν, συνετέλει οὐσιαστικῶς εἰς τὴν ἐνημέρωσιν καὶ τὴν σταδιακὴν κατανόησιν ἐκ μέρους αὐτῶν τοῦ δικαίου τῆς στάσεως ἡμῶν, ὅπερ καὶ συνέβαλλεν εἰς τὴν ἔνταξιν αὐτῶν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐνστασιν καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς «*ὑγιαίνουσης διδασκαλίας*»²⁰.

◆ Τα πατερικὰ ἐρείσματα τῆς φιλανθρώπου ταύτης ποιμαντικῆς

στάσεως ἡμῶν εἶναι ἰσχυρότατα, ἀκολούθως δὲ ἀναφερόμεθα εἰς τρία ἐνδεικτικὰ παραδείγματα.

4. Ὁ Μέγας Βασίλειος, προκειμένου νὰ κερδίσει εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τοὺς Ὁμοιοσιανούς, δηλαδὴ τοὺς μετριοπαθεῖς Ἀρειανούς, πρωτίστως «έμεταχειρίσθη τὴν οἰκονομίαν», λέγει ὁ Ὅσιος Νικόδημος Ἀγιορείτης, «καὶ μέχρι ἱκανοῦ καιροῦ δὲν ὠνόμαζε φανερὰ Θεὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον»²¹, διὸ καὶ κατηγορήθη ἀδίκως ὡς «κρυπτοπνευματομάχος»²² (!). δεῦτερον, δὲν εἶχεν ὑπερβολικὰς ἀπαιτήσεις ἀπὸ τοὺς «ἀσθενεστέρους», τ.ἔ. τοὺς Ὁμοιοσιανούς, πεπεισμένος ὅτι «τῇ χρονιωτέρᾳ συνδιαγωγῇ καὶ τῇ ἀφιλονείκῃ συγγυμνασίᾳ» (= μὲ τὴν μακροχρόνιον συναναστροφὴν καὶ τὰς φιλικὰς συζητήσεις), θὰ δοθοῦν παρὰ Κυρίου καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι ἀναγκαῖα²³.
5. Ἐπίσης, ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, προκειμένου νὰ φέρῃ εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τοὺς κινδυνεύοντας νὰ καταποθοῦν ὑπὸ τῆς Νεστοριανικῆς πλάνης, μετεχειρίζετο πολλὴν οἰκονομίαν καὶ ἔγραφε πρὸς διαφόρους ὀρθοδόξους ζηλωτὰς ποιμένας: «αἱ οἰκονομίαι τῶν πραγμάτων ἔσθ' ὅτε παραβιάζονται βραχὺ τοῦ δέοντος ἔξω φέρεσθαί τινας, ἵνα τι μείζον κερδάνωσιν» «οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς πράγμασιν, ὅταν μὴ ἐξῆ (ὅταν δὲν εἶναι δυνατὸν) τὸ λίαν ἀκριβὲς ἀποσώζωσιν, παρορῶμέν τινα, ἵνα μὴ τοῦ παντὸς πάθωμεν ζημίαν»²⁴.

Καὶ ὁμιλῶν ὁ Ἅγιος διὰ «συγκαταβάσεις οὐκ ἀκερδεῖς»²⁵, ἐπιμένει εἰς τὸ ὅτι «ἢ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων φύσις, καὶ οὐχ ἐκόντας ἡμᾶς ἔσθ' ὅτε παραβιάζεται καὶ τῶν παρὰ σκοπὸν καὶ γνώμην ἀνέχεσθαι»²⁶. «οἰκονομίας δεῖται τὸ πρᾶγμα πολλῆς»²⁷, «οἷα φάρμακον προσφερομένης αὐτοῖς· κατὰ βραχὺ γὰρ ἤξουσι καὶ αὐτοὶ πρὸς εἰλικρινῆ διάθεσιν· καὶ αὐταὶ εἰσιν αἱ ἀντιλήψεις καὶ κυβερνήσεις, ἃς ὁ μακάριος ὠνόμασε Παῦλος», «οὐ γὰρ θέλομεν τεμεῖν, ἀλλὰ συνάψαι»²⁸.

6. Τέλος, ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, ὁ γλυκύτατος καὶ φιλανθρωπότατος οὗτος Ποιμὴν, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ὑπερζηλωτὰς, τοὺς θέλοντας νὰ ἀναθεματίζουν τοὺς αἰρετικούς τῆς ἐποχῆς αὐτῶν, ἐπικαλεῖται τὸ Ἀποστολικόν: «ἐν πραότητι παιδεύοντα [τὸν δοῦλον Κυρίου] τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ

τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα»²⁹, καὶ παραδίδει εἰς ἡμᾶς αἰώνιον παράδειγμα ἀλιευτικῆς ποιμαντικῆς πρὸς τοὺς ἀσθενεστεροὺς:

«Ἔκτεινον τὴν τῆς ἀγάπης σαγήνην, ἵνα μὴ τὸ χολὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον»· «ἐπίβαλε τὸ γλυκὺ ἄγκιστρον τῆς συμπαθείας, καὶ οὕτως ἐρευνήσας τὰ κεκρυμμένα, ἀνάσπασον ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀπωλείας τὸν καταδύντα τὸ φρόνημα»· «διαμαρτύρου μόνον μετὰ μακροθυμίας καὶ χρηστότητος, ἵνα μὴ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκζητήσῃ ἐκ χειρός σου ὁ Κριτῆς»· «παρακαλοῦμεν ὑμᾶς καὶ διαμαρτυρόμεθα, ἀποστῆναι τοῦ τοιοῦτου κακοῦ (τοῦ ἀναθεματίζεῖν)», διότι «ἀσεβεῖς [σὺ] ἀποκόπτων τὸν ἐν τρεπτότητι ὄντα, καὶ μετατεθῆναι δυνάμενον ἐκ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ ἀγαθόν»³⁰.

* * *

Δ'

Δογματίζεῖν καὶ ἀναθεματίζεῖν ἀμαθῶς

- α.** Βάσει πλεόν τῶν προαναφερθέντων *Βασικῶν Ἐκκλησιολογικῶν Θεέσεων* καὶ τῶν *Θεμελιωδῶν Ποιμαντικῶν Ἀρχῶν*, καθίσταται εὐχερεστερά ἢ κριτικὴ ἀναφορὰ εἰς τὰ δύο πρόσφατα καὶ ἀλληλο-συμπληρούμενα κείμενα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου, τ.ἔ. τοῦ «*Καταστατικοῦ Χάρτου /Κανονισμοῦ*» καὶ τῆς «*Συνοδικῆς Καταδίκης καὶ Ἀναθεματισμοῦ τῆς αἰρέσεως τοῦ Οἴκουμενισμοῦ*».

β. Τὸ μὲν πρῶτον, διέπεται ὑπὸ ἐντόνου νομικιστικοῦ πνεύματος, στερεῖται Χάριτος, ἐλευθερίας καὶ ἀγάπης, προξενεῖ κυριολεκτικῶς ἀσφυγξίαν, ἀποτελεῖ δὲ μᾶλλον ὄργανον ἀστυνομεύσεως καὶ ἐξοντώσεως, παρὰ «*παιδαγωγὸν εἰς Χριστόν*», καὶ ἐν τέλει μετατρέπει τὸν σύλλογον «*Ἐκκλησία Γ.Ο.Χ. Ἑλλάδος*» εἰς μίαν θρησκευοποιημένην ὁμάδα, βατικανείου συγκεντρωτισμοῦ καὶ ὀλοκληρωτικοῦ χαρακτῆρος.

γ. Τὸ δὲ δεύτερον, εἶναι κυριολεκτικῶς διάτρητον ἐξ ἐπόψεως θεολογικῆς, κανονικῆς, ποιμαντικῆς, ἱστορικῆς, λογικῆς καὶ γραμματικῆς, παρὰ τὴν σχετικῶς βραχεῖαν ἔκτασιν αὐτοῦ.

2. Τόσον εἰς τοὺς συντάκτας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐγκρίναντας καὶ ὑπογράψαντας τὰ κείμενα αὐτά, συνέβη τὸ λίαν ἐπίκαιρον καὶ εὐστόχως ἐπισημαινόμενον ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου:

«Θεωρῶ γὰρ ἄνδρας προϊῶν (διότι ἐξακολουθῶ νὰ βλέπω ἄνδρας) μῆτε λογισμὸν πεπαιδευμένον ἐκ τῆς θείας Γραφῆς κεκτημένους, μῆτε δὲ αὐτῆς ὅλως τι τῆς Γραφῆς ἐπισταμένους, καὶ τὰ πολλὰ ἐρυθριῶν σιωπῶ (καὶ μολονότι κοκκινίζω ἀπὸ ἐντροπῆν, σιωπῶ), μεμνηνότας καὶ ἐρεσχελοῦντας (νὰ κατέχωνται ἀπὸ μανίαν καὶ νὰ μωρολογοῦν), “μὴ εἰδότας μῆτε ἅ λέγουσι, μῆτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται” αὐτὸ τοῦτο δογματίζειν ἀμαθῶς μόνον τολμῶντας, καὶ ἀναθεματίζειν ἅπερ οὐκ ἴσασιν (δὲν γνωρίζουν), ὡς γελαῖσθαι τὰ ἡμέτερα παρὰ τῶν τῆς πίστεως ἀλλοτρίων, μῆτε πολιτείας φροντίζοντας ἀγαθῆς, μῆτε ἀγαθοεργεῖν μεμαθηκότας»³¹.

3. α. Οἱ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου, ἔχοντες προφανῶς συναίσθησιν, ὅτι εἰς τὸ τολμηρότατον διάβημα τῆς «Καταδίκης καὶ Ἀναθεματισμοῦ» μόνον **Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ** θὰ ἠδύνατο νὰ προβῆ, σπεύδουν νὰ αὐτο-ανακηρυχθοῦν εἰς τὴν «κανονικὴν καὶ ἀδιάσπαστον συνέχειαν τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἰδρυθείσης Μιᾶς ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας» καὶ νὰ ὑποστηρίξουν, ὅτι ὁ σύλλογος «Ἐκκλησία Γ.Ο.Χ. Ἑλλάδος» εἶναι «ἡ ἐν Ἑλλάδι τοπικὴ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν ἰδρυσεν ὁ Χριστός», ἡ ὁποία μάλιστα εἶναι καὶ «αὐτοκέφαλος»³².

β. Εἶναι σαφῆς ἡ ὑπέρβασις τῶν ἱεροκανονικῶν ὁρίων, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ μόνον ἐπιτρέπεται νὰ δραστηριοποιηθῆται τὸ ἐν ἐνστάσει καὶ ἀποτείχισει *Ἀκαινοτόμητον Πλήρωμα*, ἄχρι «*Συνοδικῆς Διαγνώσεως*»³³, ἥτοι «*ἐντελοῦς διαγνώσεως*»³⁴, ἥγουν τελεσιδίκου, κατὰ τῶν φορέων τῆς κακοδοξίας ὑπὸ ἀρμοδίου *Συνοδικοῦ Ὁργάνου*, συνεργομένου, κατὰ τὴν *Συνοδικὴν Παράδοσιν*, «*πρὸς ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁμόνοιαν*»³⁵, «*πρὸς ἔνωσιν τῆς Ἀγίας τοῦ Θεοῦ Καθολικῆς Ἐκκλησίας*»³⁶.

4. α. Διὰ τῆς ἀναφερθείσης καὶ διακηρυχθείσης ταύτης ἐκκλησιολογικῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπι-

σκόπου κ. Χρυσοστόμου, τὸ προϋπάρχον σχεδὸν ἀνυπέρβλητον χάσμα μεταξύ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, ἤδη μετετράπη εἰς ἄβυσσον.

β. Τοῦτο ἀπορρέει σαφῶς καὶ ἀπὸ τὴν ἑτέραν σαφεστάτην ἄποψιν τοῦ «Καταστατικοῦ Χάρτου/Κανονισμοῦ», ὅτι ὁ σύλλογος «Ἐκκλησία Γ.Ο.Χ. Ἑλλάδος» εἶναι «ἡ μόνη ἀσφαλῆς ὁδὸς σωτηρίας τῶν μελῶν της», ὡς τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, ἐξ ἧς ἀπεσπάρθησαν καὶ «ῥιτισμέναι ομάδες μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν διαφόρους καθηρημένους πρώην κληρικούς μας»³⁷.

γ. Εἶναι πασιφανέστατον, ὅτι θεωροῦν ἡμᾶς ῥητῶς ἐκτὸς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ ἐκτὸς τῆς «μόνης ἀσφαλοῦς ὁδοῦ σωτηρίας»!...

5. α. Ἦτο λοιπὸν ἐπόμενον, δοθεισῶν τῶν ἐκκλησιολογικῶν τούτων ἀπόψεων, νὰ ἀντιποιηθῆ ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου δικαιωμάτων Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ νὰ προβῆ εἰς πλήρη «Συνοδικὴν Καταδίκην καὶ Ἀναθεματισμὸν τῆς αἰρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ», τ.ἔ. καὶ «ὀριστικοῖς προσώποις ταύτην ἐπήγαγεν» (ἀνάθεμα προσωπικὸν) καὶ τὰ «αἰρετικὰ δόγματα» ἀνεθεμάτισεν (ἀνάθεμα δοξασίας)³⁸.

β. Ἐπὶ τοῦ κειμένου δὲ τούτου, τ.ἔ. τοῦ διπλοῦ ἀναθέματος, ἀναφερόμεθα κριτικῶς καὶ κατ' ἐπιλογὴν μόνον ὡς ἀκολουθῶς.

6. α. Εἰς τὴν πρώτην καὶ κυρίαν ἐνότητα περιέχεται μία πρόδηλος κακοδοξία: ὑποστηρίζεται, ὅτι ἡ «Μία ἀγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ὑπάρχουσα ὡς ἐκκλησία πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς», κατέστη «σῶμα Χριστοῦ κατὰ τὴν ἐπίδημίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἀγίαν Πεντηκοστήν»!...

β. Δηλαδή, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα «κατῆλθε» (γράφει: «ἀνῆλθεν») ἐπὶ τῆς «ἐν οὐρανοῖς» Ἐκκλησίας, ὄχι δὲ ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς Κοινότητος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, «σὺν τῇ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς Αὐτοῦ», εὕρισκομένων ἀπάντων εἰς τὸ ὑπερῶον τοῦ οἴκου, οὓς ἦσαν καθήμενοι ἐν Ἱερουσαλήμ³⁹.

γ. Κατὰ ταῦτα, Ἐκκλησία δὲν ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι σήμερον!...

7. α. Διὰ τῆς δαιδαλώδους ταύτης, πασχούσης δὲ καὶ συντακτικῶς, πρώτης ἐνότητος ἀποδίδονται εἰς τοὺς «καινοφανεῖς οἰκουμενιστὰς» διδασκαλία, αἱ ὁποῖαι πράγματι οὐδέποτε διετυπώθησαν ὑπ' αὐτῶν, τοῦλάχιστον ἐπισήμως καὶ συλλογικῶς καὶ εἰς τὴν ἀκραίαν ταύτην μορφήν.

β. Τὸ ἄτοπον τοῦτο ὑπογραμμίζει καὶ τὴν ἄποψιν ἡμῶν, ὅτι προκειμένου νὰ κριθῆ ἡ αἵρεσις, ἀπαιτεῖται βαθεῖα γνῶσις τῆς πολυμόρφου κακοδοξίας τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ*, ὥστε νὰ μὴ ἀνήκωμεν, κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον, εἰς τοὺς «*τολμῶντας*» «*δογματίζειν ἀμαθῶς*» καὶ «*ἀναθεματίζειν ἅπερ οὐκ ἴσμεν, ὡς γελαῖσθαι τὰ ἡμέτερα παρὰ τῶν τῆς πίστεως ἄλλοτρίων*»⁴⁰.

γ. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτον, ὅτι ἡ Ζ' Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐφιστᾶ τὴν προσοχὴν τῶν εὐσεβῶν, ὥστε νὰ ἀναγινώσκουν τὰ πρὸς κρίσιν αἰρετικὰ συγγράμματα «*ἐρευνητικῶς καὶ οὐ παροδευτικῶς*»⁴¹, πρὸς συναγωγὴν ὀρθῶν συμπερασμάτων καὶ διατύπωσιν τῆς «*δικαίας κρίσεως*».

8. Ἐν συνεχείᾳ, εἶναι ἀπορίας ἄξιον, διατί εἰς τοὺς «*πρωτεργάτας τῶν κακοδοξιῶν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ*» δὲν περιελήφθησαν καὶ ἄλλοι πολλοί, ὡς λόγου χάριν ὁ Καισαρείας Νικόλαος, ὅστις ὡς «*ἀναπληρωτῆς τοποτηρητῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου*» ὑπέγραψε τὸ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2672/10.4.1919 «*Συνοδικὸν Γράμμα πρὸς τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς Κινήσεως "Πίστις καὶ Τάξις"*», τὸ ἀποτελοῦν τὸ πρῶτον ἐπίσημον σαφῶς οἰκουμενιστικὸν κείμενον τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως⁴². ἐπίσης, δὲν συγκατελέγησαν «*ὁ Τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως*» Προύσης Δωρόθεος μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Συνόδου, τῶν ὑπογραψάντων τὴν *Ἐγκύκλιον τοῦ 1920*, ἀποτελοῦσαν ὡς γνωστὸν «*ὀριακὴ ἔκφρασις τοῦ Ὁρθοδόξου Οἰκουμενισμοῦ*», ἀλλὰ καὶ «*ὀρόσημο στὴν ἱστορίᾳ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*»⁴³. ἐπίσης, παρελήφθη ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Ζ', ὁ καὶ ἐφαρμόσας τὴν ἡμερολογιακὴν μεταρρύθμισιν, ὡς καὶ ὁ μέγας θεωρητικὸς αὐτῆς Βιζύης/Μαρωνείας Ἄνθιμος· ὡς ἐπίσης καὶ οἱ πατριάρχαι Ἀθιναγόρας, Δημήτριος καὶ Βαρθολομαῖος, οἱ προωθήσαντες τὸν *Οἰκουμενισμὸν* μεγάλως πράξει τε καὶ θεωρία, διὰ νὰ μείνωμεν εἰς τοὺς κυριωτέρους, ἂν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφερθῆ

πληθὺς ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, μάλιστα δὲ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Δικαιοδοσιῶν.

◆ Πάντως, αἱ παραλείψεις αὗται, ὡς καὶ τῆς ἐπομένης παραγράφου, μαρτυροῦν τοῦ λόγου τῆς § 7 τὸ ἀσφαλές, περὶ τοῦ «ἀναθεματίζειν ἅπερ οὐκ ἴσασι».

9. Ἀκολουθῶς, εἰς τὰ «*φρουράμενα συνέδρια κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως*», παραδόξως, ἐνῶ συγκαταριθμεῖται τὸ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἐν ἔτει 1931φ (ἄρά γε, ποῖος γνωρίζει κατὰ τίνα τρόπον «*ἐφρῦάξε*» τοῦτο κατὰ τῆς Ὀρθοδοξίας;), παρασιωπῶνται αἱ πατριαρχικαὶ σύνοδοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως: τόσον ἢ τοῦ 1920, ὑπογράψασα τὴν γνωστὴν Ἐγκύκλιον, ὅσον καὶ ἢ τοῦ 1965, ἢ ἀποφασίσασα καὶ ἐνεργήσασα τὴν ἄρσιν τῶν ἀναθεμάτων κατὰ τοῦ Παπισμοῦ· ἐπίσης, παραλείπονται αἱ δύο σύνοδοι ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Δ' / Ἀπριλίου καὶ Ε' / Δεκεμβρίου 1923, αἱ ἀποφασίσασαι ὀριστικῶς τὴν ἡμερολογιακὴν μεταρρῦθμιν ἐν Ἑλλάδι· καὶ τέλος, διὰ νὰ μὴ ἐπεκτεινώμεθα, δὲν ἀναφέρονται αἱ ἀλλεπάλληλοι «*Προσυνοδικαὶ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις*», Ρόδου-Γενεύης 1961 ἐ., αἱ νομιμοποιήσασαι καὶ παγιώσασαι τὴν *Οἰκουμενικὴν Κίνησιν*, ὡς καὶ τὴν πλήρη συμμετοχὴν εἰς αὐτήν, προετοιμάζουσαι δὲ οἰκουμενιστικῶς τὴν λεγομένην *Μεγάλην Σύνοδον*.
10. Κατόπιν, τὸ τέταρτον «*ἀνάθεμα*», ὄντως «*μετέωρον*», διὰ τοὺς λέγοντας ὅτι «*ὁ Χριστὸς εἶχε δύο ἀγιότηας, θεῖαν τε καὶ ἀνθρωπίνην, καὶ ὅτι προέκοπτε ἢ ἀνθρωπίνῃ ἀγιότης Αὐτοῦ*», ποίαν ποιμαντικὴν σκοπιμότητα ἐξυπηρετεῖ, ἐφ' ὅσον ἐντὸς τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τοῦ *Πατρίου Ἡμερολογίου* οὔτε ὑπεστηρίχθησαν ποτὲ τοιαῦται ἀπόψεις, οὔτε ἐκινδύνευσαν ἀπὸ αὐτὰς οἱ εὐσεβεῖς, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν βεβαίως ὅτι αἱ Νεστοριανικαὶ αὗται δοξασαὶ ἔχουν καταδικασθῆ ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐπανειλημμένως κατὰ τὸ παρελθόν.
11. Ἐπίσης, ἡ εὐφημος ἀναφορὰ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ «*τοῖς μετασχοῦσι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τοῦ ἔτους 1848*», ποίαν σχέσιν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη μὲ τὸν ἀντιοικουμενισμόν; ἐὰν δὲ καὶ τυχὸν ἐπιδιώκεται νὰ συνδεθῆ μὲ τὸν ἀντι-παπισμόν, παρὰ τὸ παράδοξον ὅτι ὁ «*Ἀναθεματισμὸς*» ἀφορᾷ τὸν *Οἰκουμενισμόν*, διατί ἀπεσιωπήθησαν ἀναρίθμητοι

Σύνοδοι, ὡς καὶ Πατέρες, ἀγωνισθέντες σθεναρῶς κατὰ τῆς πολυ-αιρέσεως τοῦ Παπισμοῦ καὶ κηρύξαντες μάλιστα ἀναθέματα κατ' αὐτοῦ;

12. α. Τέλος, ἡ ἀναφορὰ εἰς τὰς γνωστὰς Ἱερὰς Συνόδους τοῦ 15' αἰῶνος εἶναι ἐπίσης λανθασμένη, ἅμα δὲ καὶ παραπλανητική.

β. Αὐταί, ναὶ μὲν *«κατεδίκασαν τὴν ἡμερολογιακὴν καινοτομίαν»*, ἀλλὰ τὴν τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ' τοιαύτην, τὴν προσβάλλουσιν εὐθέως τὸν Ὁρθόδοξον *Πασχάλιον Κανόνα*, καὶ βεβαίως ὄχι τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν μερικὴν *Καινοτομίαν* τοῦ 1924, ἣτις δὲν ἠλλοίωσε τοὺς τέσσαρας *«Διορισμοὺς»* τοῦ Πάσχα, ἔνεκα δὲ τούτου, ὡς ἔλεγεν ὁ Ὁμολογητὴς Ἱεράρχης πρῶην Φλωρίνης Χρυσόστομος, *«ἀποτελεῖ ζήτημα, ὅπερ πρῶτην φοράν ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας»*⁴⁴.

γ. Ἐπίσης, αὐταὶ αἱ Σύνοδοι τοῦ 15' αἰῶνος δὲν *«ἀπέκοψαν ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοὺς δεχθέντας»* τὴν Καινοτομίαν, διότι ἀπλούστατα οὐδεὶς ἐκ τῶν τότε Ὁρθοδόξων εἶχε δεχθῆ ταύτην, ἀποκρουσθεῖσαν πανορθόδοξως.

δ. Οὔτε βεβαίως ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ ἀποκόψῃ Σύνοδος τις τοῦ 15' αἰῶνος ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας *«προκαταβολικῶς»* τοὺς *«δεχθησομένους»* μίαν καινοτομίαν εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον, ἐφ' ὅσον ἡ ἀποκοπή, ὅταν θεωρηθῆ ἀναγκαία, ἐνεργεῖται πάντοτε, κατὰ τὸν Ὅσιον Νικόδημον Ἀγιορείτην, μὲ τὴν *«ἔμπρακτον ἐνέργειαν τῆς Συνόδου» «τῶν ζώντων»*, ἦτοι παρόντων *«Ἐπισκόπων»*, ἢ δὲ *«προσταγὴ τῶν Κανόνων»* ἄνευ αὐτῆς *«εἶναι ἀτέλεστος, ἀμέσως καὶ πρὸ κρίσεως μὴ ἐνεργοῦσα καθ' ἑαυτήν»*⁴⁵.

ε. Τὸ θέμα τοῦτο εἶναι ἐξόχως σοβαρὸν, ἐὰν ἀναλογισθῆ τις, ὅτι τυχὸν ἀποδοχὴ τῆς λανθασμένης ἀντιλήψεως περὶ αὐτομάτου ἐνεργείας τῶν Πατερικῶν καὶ Συνοδικῶν ποιῶν καὶ ἀναθεμάτων, πρὸ δηλαδὴ εἰδικῆς κρίσεως ὑπὸ ἀρμοδίου *Συνοδικοῦ Ὁργάνου*, θὰ ἐσήμαινε, λόγου χάριν, ὅτι κακῶς συνεκαλοῦντο αἱ ποικίλαι Σύνοδοι μέχρι τοῦδε πρὸς καταδίκην αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν, ἐφ' ὅσον ἅπαντες αὐτοὶ θὰ ἦσαν ἤδη αὐτομάτως ἀποκεκομμένοι καὶ ἐκτὸς τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, βάσει τοῦ Ἀποστολικοῦ ἀναθέματος: *«εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται*

παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω»⁴⁶. περαιτέρω δέ, θὰ ἐσήμαινεν, ὅτι κατ' οὐσίαν ἅπαντες οἱ κατὰ τὰ ἄλλα ὄντως Ὀρθόδοξοι εἰς τὸ φρόνημα Χριστιανοὶ εἶναι ἤδη ἀποκεκομμένοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ παραδεδομένοι τῷ σατανᾷ, βάσει τοῦ ἐτέρου Ἀποστολικοῦ ἀναθέματος: «εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἦτω ἀνάθεμα»⁴⁷.

ζ. Ἄλλωστε, ἡ τοιαύτη ἄποψις, ὅτι αἱ Σύνοδοι τοῦ ΙϚ' αἰῶνος «ἀπέκοψαν ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοὺς δεχθησομένους» ἐν τῷ μέλλοντι τὴν Καινοτομίαν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι παράλογος καθ' ἑαυτήν, ἀποδεικνύει καὶ παραλόγους τοὺς δεχθέντας καὶ ὑπογράψαντας ταύτην, διὰ τὸν ἐξῆς ἀπλούστατον λόγον: ἐὰν ὄντως, ἅμα τῇ Μεταρρυθμίσει τοῦ 1924, εἶχον ἀποκοπῆ αὐτομάτως τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἅπαντες ἀδιακρίτως οἱ ἀποδεχθέντες ταύτην, βεβαίως δὲ καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτοῖς, τότε θὰ ἔστερεῖτο παντελῶς νοήματος ἡ κήρυξις μετὰ ἀπὸ 74 ἔτη ἀναθέματος ἐναντίον αὐτῶν καὶ τῶν μετέπειτα Οἰκου-
μενιστῶν, ἐφ' ὅσον ὡς γνωστόν, ἡ Ἐκκλησία δὲν κρίνει τοὺς ἐκτὸς Αὐτῆς, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον⁴⁸, τὸν ὁποῖον διερμηνεύει ἄριστα ὁ Ἅγιος Θεοφύλακτος: «οὐδεὶς μοι, φησὶν [ὁ Παῦλος], λόγος πρὸς τοὺς ἔξω» «περιττὸν οὖν τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ τιθέναι τοῖς ἔξω τῆς Χριστοῦ αὐλῆς· ὅσα γὰρ ὁ νόμος λαλεῖ, τοῖς ἐν νόμῳ λαλεῖ»⁴⁹.

* * *

Ε'

Προϋποθέσεις Ὀρθοδόξου Θεολογίας

Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι

1. Ἐπεκταθεῖς, ὅπωςδήποτε κατεπόνησα Ὑμᾶς, ἀλλ' ἐλπίζω, ὅτι θὰ τύχω τῆς συγχωρήσεως Ὑμῶν, διότι ὡς θὰ ἀντελήφθητε τὸ ἀνακῦψαν ζήτημα εἶναι ὄντως λίαν σοβαρόν.
2. Πλευράς τινας μόνον προσηγγίσαμεν, διὰ νὰ κατανοηθῆ ἐνδεικτικῶς, ποῦ εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγηθῆ μία δικαιοδοσία τοῦ Πατρίου Ἡμερολογίου, ὅταν δὲν ἔχη ὀρθὴν καὶ σαφῆ ἐκκλησιολογικὴν αὐτοσυνειδησίαν, ὅταν δὲν ἔχη ἐπίγνωσιν τῶν ὀρίων αὐτῆς καὶ ὅταν, τέλος, ἀντιμετωπίζη ὑψηλοῦ

ἐπιπέδου ζητήματα προχείρως, ἐπιπολαίως, ἄνευ ποιμαντικῆς διακρίσεως καὶ χωρὶς τὰς δεούσας θεολογικάς, πνευματικὰς καὶ γνωστικὰς προϋποθέσεις.

3. Θὰ προελάμβανον τυχὸν ἔνστασιν Ὑμῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάλογον καταδίκην τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς (1983)· παρὰ τὰ ἀνάλογα καὶ παρεμφερῆ προβλήματα, τὰ παρουσιασθέντα ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς πολυσυζητημένης καὶ ἀμφισβητουμένης καταδίκης ἐκείνης, ἐξακολουθοῦντα νὰ ἀπασχολοῦν εἰσέτι τοὺς Ρώσους ἀδελφούς, εἶναι γεγονὸς ἀξιοσημεῖωτον, ὅτι ἡ Ρωσικὴ Σύνοδος τοῦλάχιστον δὲν προέβη εἰς τὴν πρᾶξιν ἐκείνην ἐν πλήρει καὶ διακηρυσσομένη συνειδήσει, ὅτι ἀποτελεῖ τὴν Μίαν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτι *«οὐχ ὀριστικῶ προσώπῳ ταύτην ἐπήγαγε»*¹⁶ τὴν καταδίκην.
4. Ὅθεν, ἔνεκα τῶν δύο τούτων προσφάτων κειμένων/πράξεων τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου, δέον ὅπως ἐμβαθύνωμεν περισσότερο εἰς τὴν *Ἐκκλησιολογικὴν Ταυτότητα* ἡμῶν· τηρήσωμεν στάσιν αὐστηροτέραν ἐναντι τῆς δικαιοδοσίας ταύτης, θεωρούσης ἡμᾶς ἤδη ἐπισημότατα ἐκτὸς Ἐκκλησίας· γίνωμεν δὲ ἱεραποστολικώτεροι ἐναντι τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τῆς *Καινοτομίας*, ἀναμενόντων ἀπὸ ἡμᾶς σοβαρότητα καὶ ὑπευθυνότητα, ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ ταπεινώσεως.
5. Πιστεύομεν ἀκραδάντως, ὅτι ἡ μεγάλη ἐκτροπὴ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου, ὡς ἐπιστέγασμα σειρᾶς πολλῶν ἄλλων, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς νὰ θεολογήσῃ ὀρθοδόξως, διότι λείπουν ἐξ αὐτῆς κυρίως αἱ πρὸς τοῦτο πνευματικαὶ προϋποθέσεις, τ.ἔ. ἡ κατὰ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, *«πρὸς τοὺς Ἁγίους τοῦ βίου μίμησις»*⁵⁰, ἰδίως μάλιστα ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ταπεινώσις.
6. Ἴδου οἱ θαυμαστοὶ λόγοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Φωστῆρος τῆς Ἀλεξανδρείας:

*«Πρὸς τὴν ἐκ τῶν Γραφῶν ἔρευναν καὶ γινῶσιν ἀληθῆ
χρεία βίου καλοῦ καὶ ψυχῆς καθαρᾶς καὶ τῆς κατὰ
Χριστὸν ἀρετῆς» «ἄνευ γὰρ καθαρᾶς διανοίας καὶ τῆς
πρὸς τοὺς Ἁγίους τοῦ βίου μιμήσεως οὐκ ἂν τις*

καταλαβεῖν δυνηθεῖη τοὺς τῶν Ἁγίων λόγους» «ὁ θέλων τῶν θεολόγων τὴν διάνοιαν καταλαβεῖν, προαπονίψαι καὶ προαποπλῦναι τῷ βίῳ τὴν ψυχὴν ὀφείλει, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἁγίους ἀφικέσθαι τῇ ὁμοιότητι τῶν πράξεων αὐτῶν»⁵⁰.

7. Εἶναι ἄλλωστε ἐνδεικτικόν, ὅτι ὁ Νεστόριος δὲν ἠδύνατο νὰ κατανοήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Χριστολογία, ἂν καὶ ἰκανώτατος θεολόγος, διότι δὲν εἶχε «καθαρὰν διάνοιαν» ἐξ αἰτίας τῆς ἀλαζονείας, ὑπερηφανίας καὶ μισαδελφίας αὐτοῦ⁵¹. ματαίως δὲ ὁ ἕτερος Φωστὴρ τῆς Οἰκουμένης, ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ὑπενθύμιζεν εἰς τὸν αἵρεσιάρχην τὴν σαφεστάτην Χριστολογία τοῦ *Συμβόλου τῆς Πίστεως*, τοῦ ὑποστηριζομένου μὲν ὑπὸ τοῦ δυστυχοῦς Νεστορίου λάβρως, μὴ κατανοουμένου ὁμῶς ὀρθῶς⁵².
8. Καὶ τότε, καὶ πάντοτε καὶ σήμερον ἐπαληθεύεται συνεχῶς ἡ θεόπνευστος ῥῆσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς: «*Εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία*»⁵³.
9. Ἡ ἔλλειψις ἀγάπης καὶ ταπεινώσεως ἦσαν ἀνέκαθεν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου, μαρτυρούμενα καθ' ἐκάστην πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις καὶ δημιουργοῦντα προβλήματα ἐπὶ προβλημάτων, διὸ καὶ «*παρεδόθη εἰς ἀδόκιμον νοῦν*»⁵⁴.
10. Ἄλλ' ἡμεῖς, Χάριτι Κυρίου, δρῶντες ἱεραποστολικῶς ἐναντι τῶν «*ἀσθενεστέρων*» καὶ τοῦ «*νενοσηκότος*» μέρους τῆς Ἐκκλησίας, μὴ λησμονῶμεν ποτέ, ὅτι «*ἢ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων φύσις*» «*οἰκονομίας δεῖται πολλῆς*» καὶ συγκαταβάσεως, διότι «*οὐ θέλομεν τεμεῖν, ἀλλὰ συνάψαι*», κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον.
11. Φωτεινὸς ὁδοδείκτης εἰς τὴν πορείαν ἡμῶν ἄς εἶναι πάντοτε ἡ πλήρης φιλανθρωπίας προτροπὴ τοῦ Χρυσορρήμονος: «*Ἐκτεινον τὴν τῆς ἀγάπης σαγήνην*», «*ἐπίβαλε τὸ γλυκὺ ἄγκιστρον τῆς συμπαθείας*».

* * *

Ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις, προσφέροντες καὶ πάλιν εἰς τὰς Ὑμετέρας

Σεβασμιότητος καὶ Θεοφιλίας τὸν ἐν Χριστῷ τῷ σαρκωθέντι
Σωτῆρι ἡμῶν ἀσπασμόν, διατελοῦμεν μετὰ βαθείας ἐν Κυρίῳ
ἀγάπης καὶ πάσης τιμῆς.

Ἐμέτερος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

Ὁ Μητροπολίτης

+ Ὁ Ὠρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανός,
Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων

1. Ρωμ. ιβ' 2.
2. Μ. Βασιλείου, PG τ. 32, στλ. 937C- 938A (Ἐπιστολή ΣΝΑ', «*Εὐαίσηνοίς*», § δ', E.C.II).
  - Βλ. ἐνδεικτικῶς καὶ τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Αὐτοῦ: ΠΒ', 4Α', 4Β', ΡΙΓ', ΣΔ', ΣΜΒ', ΣΜΓ' καὶ ΣΝΑ'.
  - Βλ. ἐπίσης Ὁσίου Θεοδώρου Στουδίτου, PG τ. 99, στλ. 1288Α (Ἐπιστολή ΞΕ', «*Ναυκρατίῳ τέκνῳ*», E.L.II).
3. Ἁγίου Ἰγνατίου, PG τ. 5, στλ. 713B («*Σμυρναίοις*», VIII, 2).
4. Πρβλ. Α' Κορινθ. α' 2 καὶ Β' Κορινθ. α' 1, Ἁγίου Κλήμεντος Ρώμης, PG τ. 1, στλ. 201B-204A («*Ἐπιστολή πρὸς Κορινθίους Α'*», κεφ. Α').
5. Γαλ. α' 8 καὶ 9.
6. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 948 («*Περὶ τοῦ μὴ ἀναθεματίζειν ζῶντας ἢ τεθνηκότας*», § γ').
  - Βλ. καὶ Ἰ. Πηδάλιον, σελ. 397, ὑποσ. (*Προλεγόμενα περὶ τῆς ἐν Γάγγρα Τοπικῆς Συνόδου*).
7. Ἀββᾶ Βαρσανουφίου καὶ Ἰωάννου, *Βίβλος Ψυχοφειλεστάτη*, §§ ψ', ψα' καὶ ψβ', ἐκδοσις Σ. Σχοινᾶ, σελ. 320β-321α, ἐν Βόλω 1960.
  - Βλ. καὶ Ἰ. Πηδάλιον, αὐτόθι.
8. Ζ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Mansi τ. 13, στλ. 380B / Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 874β (*Πράξις Ζ'*).
9. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 948 καὶ 949 (ἐνθ' ἄνωτ., § γ').
  - Βλ. καὶ Ἰ. Πηδάλιον, σελ. 397, ὑποσ.
10. Ἁγίου Ταρασίου, Mansi τ. 12, στλ. 987C / Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 724α («*Ἀπολογητικὸς*»)
  - Βλ. καὶ Ἰ. Πηδάλιον, αὐτόθι.
11. Α' Κορινθ. ις' 22.
12. Θεοδωρήτου Κύρου, PG τ. 82, στλ. 373B.
13. Ὁσίου Θεοδώρου Στουδίτου, PG τ. 99, στλ. 1089Α (Ἐπιστολή ς', «*Πρεσβυτέρῳ ὑπογράψαντι*», E.L.II).
14. Ὁσίου Θεοδώρου Στουδίτου, PG τ. 99, στλ. 1089Α (Ἐπιστολή ΜΘ', «*Ναυκρατίῳ τέκνῳ*»)· καὶ στλ. 1076C (Ἐπιστολή ΜΗ', «*Ἀθανασίῳ τέκνῳ*», E.L.I).
15. Ὁ Ἅγιος Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, ἐρμηνεύων τὸ Ἀποστολικόν, «*εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἦτω ἀνάθεμα*» (Α' Κορινθ. ις' 22), ἐπισημαίνει τὸν παιδαγωγικὸν φόβον τοῦ ἀναθέματος: «*Τῷ ἐνὶ λόγῳ τούτῳ πάντας ἐφόβησε*» τοὺς ἁμαρτάνοντας, «*καὶ πάντας ἀπλῶς τοὺς παρ' αὐτοῖς [τοῖς Κορινθίοις] ἔξω τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας καὶ παραδόσεως διάγοντας· οἱ γὰρ τοιοῦτοι πάντες οὐ φιλοῦσι τὸν Κύριον*» (PG τ. 124, στλ. 793Α).
16. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 948 (ἐνθ' ἄνωτ., § γ')· Α' Κορινθ. ις' 22· Γαλ. α' 8 καὶ 9.
17. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 952 (ἐνθ' ἄνωτ., § δ').
  - Βλ. καὶ Ἰ. Πηδάλιον, σελ. 397, ὑποσ., ἐνθ' ἄνωτ.
18. Ὁσίου Θεοδώρου Στουδίτου, PG τ. 99, στλ. 1088B (Ἐπιστολή ΜΘ', «*Ναυκρατίῳ τέκνῳ*», E.L.I).

19. Πρβλ. Ἀββᾶ Βαρσανουφίου καὶ Ἰωάννου, *Βίβλος ψυχωφελεστάτη*, § ψβ', ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 321α.
20. Α' Τιμ. α' 10· Β' Τιμ. δ' 3· Τίτ. α' 9, β' 1.
21. Ἰ. Πηδάλιον, σελ. 53, ὑποσ.: Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἑρμηνεῖα εἰς τὰς Ἐπιτὰ Καθολικὰς Ἐπιστολάς, εἰς τὸ Α' Ἰωάν. γ' 1, ὑποσημ.
 • Διὰ τὸν Μ. Βασίλειον, «ὑποσιγῶντα τοῦ Πνεύματος τὴν θεότητα» καὶ «οἰκονομοῦντα ἐν κρίσει τοὺς λόγους αὐτοῦ», ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὰς ποικίλας «οἰκονομίας» τῶν Ἁγίων Πατέρων, βλ. Μ.Φωτίου, PG τ. 102, στλ. 357BC-360A, ὡς καὶ στλ. 344B-360A, στλ. 809BC - 816A.
 («Λόγος περὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Μυσταγωγίας», §§ οζ', ξζ'-οζ', Ἐπιστολὴ ΚΔ', «Τῷ Μητροπολίτῃ Ἀκυλείας», § ις'-κβ', E.L.I).
 • Βλ. ἐπίσης διὰ τὴν σχετικὴν τακτικὴν τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τὰς κατηγορίας ἐναντίον αὐτοῦ: Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, PG τ. 36, στλ. 585C - 589C.
 (Λόγος ΜΓ', «Ἐπιτάφιος εἰς Βασίλειον», §§ 68-69· τοῦ Αὐτοῦ, PG τ. 37, στλ. 113A-117B, Ἐπιστολὴ ΝΗ', «Βασιλείῳ»).
22. Π. Κ. Χρήστου, «Εἰσαγωγικὰ» εἰς τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Μ. Βασιλείου, «Ε.Π.Ε.», τ. 1, σελ. 37, Θεσσαλονίκη 1972.
 • Βλ. ἐπίσης εὐρύτερον διὰ τὴν τακτικὴν τοῦ Μ. Βασιλείου τὴν § «Θεολογικὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Διδασκαλία» (αὐτόθι, σελ. 34 ἐ.).
23. Μ. Βασιλείου, PG τ. 32, στλ. 528A (Ἐπιστολὴ ΡΙΓ', «Τοῖς ἐν Ταρσῶ πρεσβυτέροις», E.C.Π).
24. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 77, στλ. 320B (Ἐπιστολὴ ΝΖ', «Πρὸς Πρεσβύτερον καὶ Αρχιμανδρίτην Γεννάδιον»).
25. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 77, στλ. 220D-221A (Ἐπιστολὴ ΜΓ', «Πρὸς Ροῦφον Ἐπίσκοπον Θεσσαλονίκης»).
26. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 77, στλ. 321C (Ἐπιστολὴ ΝΗ', «Πρὸς Διάκονον Αντιοχείας Μάξιμον»).
27. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 77, στλ. 321A (Ἐπιστολὴ ΝΖ', «Πρὸς Διάκονον Αντιοχείας Μάξιμον»).
28. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 77, στλ. 321CD (Ἐπιστολὴ ΝΗ', ἐνθ' ἄνωτ.).
29. Β' Τιμοθ. β' 25-26.
30. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 949 καὶ 950 (ἐνθ' ἄνωτ., §§ γ' καὶ δ').
31. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 947 (ἐνθ' ἄνωτ., § α'). Α' Τιμοθ. α' 7.
32. «Καταστατικοῦ Χάρτου/Κανονισμοῦ», Ἄρθρον 1, §§ α, β, γ.
33. Πρωτοδευτέρας Ἁγίας Συνόδου, Ἱερὸς Κανὼν ΙΕ'.
34. Βαλσαμώνος, PG τ. 137, στλ. 1068D.
35. Ζ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Mansi τ. 12, στλ. 1118E / Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 758β (Πράξις Γ').
36. Ζ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Mansi τ. 12, στλ. 1126B / Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 760β (Πράξις Γ').
37. «Καταστατικοῦ Χάρτου/Κανονισμοῦ», Ἄρθρον 1, §§ ε καὶ β.
38. Πρβλ. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 948 καὶ 952 (ἐνθ' ἄνωτ.).
39. Πράξ. α' 14.
40. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 947 (ἐνθ' ἄνωτ., § α').

41. Ζ' Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Mansi τ. 13, στλ. 208C / Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 826β (*Πράξις ζ'*)· Mansi τ. 13, στλ. 293D / Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 851α (*Πράξις ζ'*).
42. Μ. Π. Γεωργίου Τσέτση, *Οἰκουμενικὸς Θρόνος καὶ Οἰκουμένη...*, σελ. 47-51, ἐκδόσεις «*Τέρτιος*» Κατερίνη 1988.
43. Μ. Π. Γεωργίου Τσέτση, αὐτόθι, σελ. 57.
44. Θεοδωρήτου Μοναχοῦ Ἀγιορείτου (νῦν Ἱερομονάχου), *Τὸ Ἡμερολογιακὸν Σχίσμα: Δυνάμει ἢ Ἐνεργείᾳ;* Ἅγιον Ὅρος - Ἀθήναι 1973, σελ. 22-29 (Ἐπιστολὴ ἀπὸ 9.11.1937 τοῦ πρώην Φλωρίνης Χρυσοστόμου πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Κυκλάδων Γερμανόν).
45. Ἰ. Πηδάλιον, σελ. 4-5, ὑποσ. 2 καὶ σελ. 1θ', ὑποσ. 3, § 1'.
46. Γαλ. α' 8 καὶ 9.
47. Α' Κορινθ. ις' 22.
 ● Ὁ Ὅσιος Νικόδημος Ἀγιορείτης, σχολιάζων τὸ παρὸν χωρίον, λέγει χαρακτηριστικῶς: «*Ἐγὼ δὲ ταῦτα γράφων, ἄλλο δὲν δύναμαι νὰ εἰπῶ, πάρεξ, οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς τοὺς τωρινοὺς Χριστιανούς! Διὰ τὴν καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἀγαπῶμεν ἐν ἀληθείᾳ τὸν Χριστόν, διὰ τοῦτο εἴμεθα ἄξιοι τοῦ ἀναθέματος τούτου, ὅπου λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· καὶ ἀκολουθῶς, εἴμεθα ἄξιοι νὰ χωρισθῶμεν καὶ νὰ ἀφορισθῶμεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν*» (*Ἐρμηνεῖα Ἐπιστολῶν*, τ. Α', σελ. 400-401, ὑποσ., Ἐνετίησιν 1819).
- Σχόλιον: «*εἴμεθα ἄξιοι*», τ.ἔ. «*δὲν εἴμεθα ἤδη*», ἀλλὰ «*εὐρισκόμεθα ὑπό*», «*εἴμεθα δύναμει, ὄχι ἐνεργείᾳ*».
48. Α' Κορινθ. ε' 12-13.
49. Ἅγιου Θεοφυλάκτου, PG τ. 124, στλ. 628AB.
50. Μ. Ἀθανασίου, PG τ. 25, στλ. 196CD-197A («*Περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου*», § 57).
51. Βλ. ἄρθρον: «*Τὸ δόγμα δὲν καταπολεμεῖ τὴν ἀγάπην*» – Ἀπὸ τὸν ἄκρατο ζηλωτισμὸν στὸν βόθυνο τῆς αἰρέσεως», περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», ἀριθ. 280/Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1997, σελ. 265 ἔ.
52. Βλ. Γ' Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Σ.Μ.Π.Σ., τ. Α', σελ. 437α (Ἐπιστολὴ Ἁγίου Κυρίλλου πρὸς Νεστόριον, «*Καταφλυαροῦσι μέν*»).
53. Σοφ. Σολομ. α' 4.
54. Πρβλ. Ρωμ. α' 28.